

teit.

werden in de
twee examens
I. A. B. het
Dilemma het

in hooge leer
beten worden.
gericht, heeft
eder kunnen
nog niet dan
stellen. In elk
na deren gun-
ders kunnen

beide geslaag-
den te Zijnen
worden voor

W. HOVV.

in te Haarlem
57-75-
aculteit.)

in Gent (juni-
dam A (halve
nveen / 18.05;
van idem te
Joure / 10.54;
van idem te
te Verwisse
3.81; van
an idem te
n te Wolvaga
2.81; van
van idem te
ksmond / 10.

van Meij, van
neer Johs. de

teij. H. de V.

SEEFAT.
ningmeester.

verschenen:

ND
ROUWD

n Theologie
ogen.

dan en aan
meerde
id,

OM.
ent.
nomen.

INTRE, te

eren

zegenend.

2 en 3.

in 300-jarigen
st-Indie, door

EN.

idburg.

Zending.

gunstig aan-

Boer.

en heden.

te Maanden.

Prof. C. B.

hool

Nederland.

de volgende

Assen / 19.45;
6.63; Een
wijk / 3.23;
A / 0.20/5;
3 Sneek A
men-Nieuw-
43 Kootwijk
veen / 17.45;
g / 5.01/5;
30; Haam-
Leeuwarden
reda / 5.04;
d A / 4.76;
Luiten a/d.

6.10 Bergen

Gippen van

f 65.34.

stam / 38.75;

ingmeester.

Co.

len Gonden

men gelden

den worden

De Eraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 2 Augustus 1896. N°. 971.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan den Uitgever J. A. WORMSER; Bureau N. Z. Voorburgwal 44, te Amsterdam.
Inzendingen die later dan Dinsdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen

Abonnementenprijs: franco aan huis, per drie maanden / 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam.
Advertenties: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elke regel meer 15 Cent.
Aanvragen en vermelding van leidegaven en Verlagen van Vereenigingen 10 Ct. p. regel.

„On schouder teruggetogen.”

Zij hebben hunnen schouder teruggetogen, en hunnen nek verhard, en niet gehoord.
Nehemia 9 : 29c.

Ons menschelek hart vertoont allerminst het beeld van een stil binnenmeer met effen, gladden waterspiegel; veel meer gelijkt het een golvende, met eb en vloed op en neer gaande, zeeboezem.
Er is, van nature zelfs, golving in het leven van ons hart. Nu eens verheft het zich, en dan weer zinkt het in.
Die golving moge, evenals op den oceaan, de één maal sterker, de andere maal flauwer gaan. Karakter en temperament mogen door heftigheid of kalmte hierop inwerken. Jeugd en ouderdom ons doen verschillen. En ook verschilt die golving van ons hart al naar de wind des levens over de wateren onzer ziel waait. Maar, hoe wisselend en sterk uiteenlopend dat op- en neergaan van de wateren des levens in ons hart ook zijn moge, het deimen zelf, het op en neer bewegen worden, het nu hoog gaan en dan weer diep inzinken van ons zieleleven, is aan onze menscheleke natuur eigen.

De één moge meer onder dien golfslag lijden dan de ander, maar niemand ontkomt er aan.

Zelfs mag gevraagd, of een Jakob niet hooger dan een Isaak stond, juist omdat de woeling der wateren in zijn hart zooveel heftiger was. En als ge u indenkt in het innerlijke zieleleven van een David, een Jeremia, een Paulus, hoe hoog is dan de golfslag wel niet in het hart van die drie mannen Gods gegaan.

Ja, leest ge niet, het zij met eerbied gezegd, van uw Heiland, dat ook hij „innerlijke beweging” werd. Met aangrijpende ontferming, het zij zoo, maar bewegen dan toch, of gelijk het elders heet *ontroerd*.

In dien golfslag op zichzelf ligt dus het zondige niet. Frische deining is zelfs een teken van krachtig leven. En wie onzer bidt niet telkens, om dat innerlijk bewegen worden van de wateren onzer ziel door het trekken over de wateren van den adem des Geestes!

Maar anders wordt het, zoodra die golfslag in plaats van ons vooruit te brengen, terugslaat, en den stroom van het leven onzes harten achterwaarts doet keeren.

Dan toch is het neerzinken van de golf niet het natuurlijke zoeken van rust, om uit die rust zich te verheffen tot vernieuwde krachtsinspanning, maar een *inzinken*, dat ons geestelijk kwaad doet.

Met een ander beeld nu heet dit in het rijke gebed van Nehemia 9 het *sterug-trekken van den schouder*.

De dienstknechten des Heeren worden dan gedacht, als gespannen voor den wagen van Gods glorie.

Dien wagen van Gods glorie hebben zij te trekken. Het trekken aan dien wagen moet hun lust zijn. Daar moet hun leven in opgaan. En evenals bij het binnenrijden van den overwinnaar op zijn zegelkar, door de poorte der eere, niemand aan de paarden denkt, die er voor zijn gespannen, maar ieders oog eeniglijk gericht is op den held die overwon, zoo ook moet bij het trekken voor dien wagen der eere Gods, alle dienstknecht, die in het span loopt, vergeten worden, en alle glorie alleen voor God zijn.

Dat nu, mede met al Gods heiligen, ingespannen worden voor dien wagen van Gods glorie, is onze bekeering.

Dat gaat niet met dwang, maar met Geestesdrang, met een onweerstaanbare liefde die het hart verteert.

In de eerste tinteling der liefde na uw bekeering, komt ge zelfs niet van verre bij uwen staan.

Bij hen die moedig liepen, en lofsingend trokken voor dien wagen van Gods glorie moest ook zij zijn.

Zoo naam ook zij het juk op den schouder, het *zachte juk Christi*.

En nu was het u een vreugde, een ziele-genot, den schouder diep in het juk te dringen, en in heiligen ijver ontgleid, zoo het kon nog vaster en sterker dan anderen te trekken, opdat die wagen der eere uws Gods elken hinderpaal op den weg mocht opzij dringen, en onder het triomfgeroep van Gods heiligen mocht opklommen tegen de hoogte.

Maar, helaas, die drang, die hooge moed der eerste liefde hield niet aan.

Als er tijden en twintig voor een zelfde zekerkar trekken, kan de één harder, de ander slapper het trekkoord van den wagen spannen, en toch loopen ze allen mee.

Reeds wie twee paarden van den bok

merk, dat als het één dier lustig en moedig vooruit wil, terwijl het andere de borst telkens terugtrekt, en gedurig met de zweep moet worden aangedreven.

En zoo nu ook is het hier.

Gansch een schare van Gods kinderen is voor dien wagen van Gods glorie gespannen. En niet één van Gods kinderen zal zeggen: „Ik wil terug, neem mij het juk van den schouder.”

o, Neen, ze loopen allen mee, en van Gods glorie willen ze niet afdalen.

Maar wat hun wel overkomt is, dat ze verflauwen in hun moedige aandrif, en nu den schouder ongemerkt uit het juk terugtrekken.

Dan loopen ze nog wel mee, maar ze trekken den wagen niet meer. Ze lieten tusschen juk en schouder een *kleine speling* komen. Klein, maar juist groot genoeg, om teweeg te brengen, dat al de last, en al de inspanning van het wezenlijke trekken alnu op de anderen neerkwam, en dat zij meer hinderden dan hielpen, om te maken dat de wagen van Gods glorie vooruit kwam.

Broeders, als er onder u een zijn mocht, die in dit beeld zich zelf herkent, laat hij dan opmerken, of er ook een *zweepslag* is, waarmee de Heere hem aandrijft, om den schouder weer vast in het juk te duwen, en voor dien zweepselg *danken*.

Want weet wel, dat „sterugtrekken van den schouder uit het juk,” is geestelijk zoo gevaarlijk.

Soms wordt het tergend, en zelfs een diep zondige verleiding voor den broeder. Zoo licht toch maakt ge van dat slap meeloopen een stelsel. Ge begrijpt niet, waarom anderen het zich zoo druk maken. Met ingebeelde wijsheid gaat ge lachdunkend op anderen ijver neerzien. „Alsof God u noodig had, en alsof God zelf den wagen zijner glorie niet op den berg zijner heiligheid kon brengen,” wordt ten slotte uw schijnvroom, smalend verwijt. Tot ook uw broeder, die eerst zoo moedig trekken bleef, en zelfs te harder trok, om uw tekortkoming goed te maken, het ook oopgeeft, doen gaat als zij, en ook zijn schouder, onder het meeloopen, uit het juk terugtrekt.

En, is het niet zoo, in plaats dat u dit tot inkeer zou brengen, laat ge u door dien afval van uw broeder, waarvan gij de schuld draagt, zoo licht tot een u nog vaster zetten in uw eigen afval verlokken.

En als dat kwaad voortslipt, en ten slotte al meerderen den schouder terugtrekken, staat ten leste de wagen van Gods glorie, hoe ook nog enkelen zich met de liefde der wanhoop inspannen, geheel stil. Zij alleen zijn, waar nog ieder hun in den weg treedt, tot het voortbrengen van dien wagen onmachtig.

Zoo diep, zoo zwaar kan de schuld worden, als ge aan dat „sterugtrekken van den schouder” u eenmaal overgeeft.

Want dit „sterugtrekken van uw schouder” is door en door *leidelooz*, omdat ge den last op uw broeder wentelt.

In den grond *demonisch*, omdat ge straks ook den broeder tot meezondigen verleidt. En ten slotte *Godonteerend*, omdat het tot noodzakelijk gevolg moet hebben, dat in uw kring en uw omgeving de zake Gods schade lijdt, en de wagen zijner glorie ten leste geheel stilstaat.

Daarom is het genade, als uw God, in die ure der verzoeking, nog met den zweepselg zijner heiligheid striemt, en u dwingt den schouder weer vast in het juk te duwen, en weer mee te trekken met al de kracht uwer liefde en van uw heiligen ernst.

Die zweepselg kan hard zijn, kan pijn doen. Maar verhard er u niet tegen. Het is genade.

Het toont u dat God het *gezien* heeft, hoe ge uw broeder voor u liet trekken, en hoe, al dacht gij, dat niemand het merkte, zijn oog toch op u was.

Want, ja, het op- en neergaan van den golfslag uws levens is wel natuurlijk. En voor den wagen van Gods eere loopt niet één van zijn kinderen mee, die er niet gedurig behoefte aan heeft, om even adem te halen, en den moeden schouder rust te geven. Dat even terugtrekken van den schouder om weer bij te komen, is iets dat al Gods heiligen kennen. Het *blijft* een op- en neergaan in ons zieleleven tot den einde toe.

Maar dat is heel iets anders, dan van het niet-meetrekken een hebbelijkheid en ten slotte een opzet te gaan maken.

Wie inzonk na een oogenblik van te sterke inspanning, voelt nauwelijks zijn kracht weer opleven, of weer gaar moedig de schouder tegen het juk in, en voort rolt de wagen

van Gods glorie, dat zijn eigen ziel er in geniet, en dat het hem een eere, een verwikking is, er aan te mogen meedrekken.

Maar hij, die het vroom gaat vinden, om zich niet druk te maken, en uit bittere geloofsverwaking anderen laat trekken, om het zelf rustig aan te zien, hij is de schuldig: zoo nog niet afgevallen, dan toch aan den afval *zeer nabij*.

En daarom, was er zulk een schuldig onder u, eer het te laat is, kom terug van dit booze kwaad.

Gedenk waarvan ge uitgevallen zijt. Leel weer terug in de dagen uwer eerste liefde, toen ge, lustig ijverend, in het moedig voortstuw van het juk, anderen voorging.

Toen waren het schoone dagen. Dagen van harde inspanning, maar onder die harde inspanning dagen van heilige verrukking en van een u toewijden aan de zake uws Gods.

En die dagen kunnen, die dagen *sullen* terugkeeren. Wel niet met de overspanning, waarmee ge toen te veel wildet. De eerste liefde lijdt altoos aan ongeregeldeheid, en loopt daarom zoo licht, bij reactie, op ontzenuwing uit. Ge moet niet *rukken* aan den wagen van Gods glorie, maar aan dien wagen *trekken*.

Maar dat te veel had sinds lang uit. In het te *weinig*, en ten slotte *niets* meer trekken, ligt de schuld voor God, die uw ziele vermagerd heeft.

Keer dan weder! Laat ook uw schouder weer *zacht*, maar *vast* in het juk gliden.

Trek weer aan den wagen van Gods glorie met uw geld, met uw talent, met uw woord, met uw daad, met uw tijd, met uw geloof, met uw liefde.

Zelfs zouden we zeggen: Ge hebt zooveel in te halen.

Ontlast gij, door wat harder te trekken, nu den broeder eens, die *dubbel* moet trekken voor u.

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

De *Classis Ommen* spreekt als haar wensch uit, dat bij de regeling van den Zendingarbeid der Geref. kerken door de Gen. Synode, zij de kerken gemeenschappelijk de Zending late beartigen; maar zal toezien, dat door de regeling in niets het ambt geschonden worde.

Zoo de Generale Synode eene meer bepaalde opleiding der Zendingen noodig acht, stelt de Classis voor, dat de kerken geen afzonderlijke inrichting hebben voor de opleiding der Zendingen, maar daarvoor gebruik maken van de Theol. school en de Theol. faculteit der Vrije Universiteit.

Nota. Daar het rapport der Deputaten tot de Zending niet op de Prov. Synode van Overijssel behandeld is, wordt alleen bovengenoemd voorstel der Classis Ommen aan de Gen. Syn. doorgezonden.

De Provinciale Synode van Noord-Holland oordeelt ter zake van de Zending onder de Heidenen en Mohammedanen, oischoon de moeilijkheid erkennende om in de regeling deser materie de toepassing der beginselen van Gereformeerde Kerkrecht zuiver te houden, dat nochtans dient vastgehouden aan het beginsel, dat hetgeen de kerken *zelf* kunnen doen, niet mag worden opgedragen aan Deputaten, die *handelen in haar naam*, en in geen geval door „Deputaten” mag gedaan, wat naar Kerken-orde het werk der Kerkelijke Vergaderingen is, maar dese alleen dient in de uitvoering van hetgeen door haar eerst werd besloten.

De Provinciale Synode van Zeeland stelt voor:

a. Inzake de losmaking der Geref. kerken te Batavia en Soerabaja van den Zendingarbeid: Al de conclusien der Deputaten te aanvaarden (Pag. 46) doch de afde conclusie zoodanig te wijzigen, dat het slot aldus luidt: „wijst de Synode voor correspondentie aan: hare Dep. voor correspondentie met buitenl. Geref. kerken, en geeft voor eventuele financiële aanvragen aan deze Deputaten opdracht, zoo noodig daarvoor gelden te verzamelen.”

b. Inzake de methode der Zending: De Prov. Synode adviseert voor de aanneming van het voorstel van de meerderheid der Deputaten, zoodat de zending gedreven worde op dezelfde wijze als tot heden, met dien verstande echter, dat er uit iedere Provincie slechts één Deputaat zal zijn, daartoe aangewezen door de Prov. Synode, en dat deze, opdat de kerken in de Provincie meer op de hoogte blijven, verscheidene tijden, ieder jaar op de Prov. Synode verslag uit te brengen, al of niet in geheime zitting, door hem in overleg met het moderamen te bepalen, terwijl hem ook tevens wordt opgedragen zijnen secundus op de hoogte der zaken te houden, opdat deze bij eventueel optreden niet onkundig zij met den loop der zaken.

Voorts dat door de gezamenlijke Deputaten de regeling der Zending worde behartigd en door de Gen. Synode nauwkeurig worde omschreven het verband, waarin dese Deputaten staan tot de kerken en welke hunne bevoegdheid zij in betrekking tot de Zending en de Zendingen.

Eindelijk dat het recht der stipulatie tot den dienst der Zending verblijve geheel aan de plaatselijke kerk, in verband met de Classis en Prof. Synode, waaronder zij ressorteert, en dat eventueel ontslag alleen kan geschieden door Deputaten in overleg met dezelfde plaatselijke kerk en met de Classis en Prov. Synode, waaronder deze kerk ressorteert.

c. Inzake de opleiding tot Zendingen adviseert de Prov. Synode, om bijaldien gene predikanten of candidaten zich aanbieden, met het oog op de groote kosten, die het voorstel van Deputaten aangaande een Seminarium zou vereischen, de geheele opleiding tot dienst der Zending te Leiden te doen plaats hebben met toevoeging van een leeraar aan den Zending-director.

Wat de verantwoording van de gelden der Zendingkas aangaat, vraagt de Prov. Synode aan de Generale om nadere inlichting aangaande een post van levensverzekering voor den Zending-arts.

Schrijven van de Geref. kerk van Soerabaja. Schrijven van J. van Alphen met verweerschrift.

Verweerschrift van Zending-arts Scheurer. Schrijven van Zending Bolwijn van Soerabaja, met bijlagen en photographie.

Rapport van Deputaten voor de Zending onder de Joden.

De Provinciale Synode van Groningen stelt voor: De generale Synode ga over tot het benoemen van Drie Deputaten, die er zich ernstig aan wijden om tegen de volgende Generale Synode de studie aangaande het Jodendom voor te bereiden en in-tusschen den practischen arbeid onder de Joden te bevorderen door werken enz. aan al de kerkeraden te zenden en van desen door hunne Classen en Prov. Synoden rapporten over den arbeid onder de Joden te ontvangen.

De Provinciale Synode van Friesland stemt volkomen in met de beginselen van het rapport aangaande de Zending onder de Joden en laat het uitspreken van de wenschelijkheid der uitvoering aan de Gener. Synode over.

De Provinciale Synode van Drenthe, overwegende:

a. dat de Geref. kerken roeping hebben onder de Joden te arbeiden;

b. dat deze arbeid zoo mogelijk krachtiger dient aangevat te worden; adviseert de Generale Synode instemming te betuigen met het Rapport van de Deputaten voor de Zending onder de Joden, terwijl zij de praktische uitvoering, als mogelijk of niet mogelijk aan het oordeel der Generale Synode overlaat.

De Provinciale Synode van Noord-Brabant en Limburg, instemmend met het beginsel uit-

gesproken in het Rapport van Deputaten voor de Zending onder de Joden, stelt der Generale Synode voor:

Voorloopig slechts een lot meer daartoe opgeleide colporteurs voor den arbeid onder de Joden aan te stellen.

De Provinciale Synode van Zeeland waardeert zeer den arbeid der Deputaten en gevoelt diep de betekenis van het beginsel in dit rapport neergelegd; maar geloof, dat op deszelfs conclusien vooralsnog niet kan worden ingegaan en wel:

1e omdat de Kerken tegenwoordig tot zooveel ernstige werkzaamheden worden geroepen z. a. Opleiding enz;

2e omdat de krachten weinige, de financiële zorgen vele zijn;

3e omdat de arbeid ten opzichte der Joden een eigenaardig standpunt inneemt, dat geheel onderscheiden is van de Zending onder H. en M. en dat wel, daar over Israël bijzondere oordeelen Gods zijn uitgesproken van wege de zonden tegen den Christus Gods en de Bediening des H. Geestes bedreven, voorn. betrekking hebbende op de verstrooiing van Israël onder de volken en zij dus niet massaal, maar persoonlijk dienen beaard te worden; voorts wijl er meer rechtstreeksche bevelen Gods zijn in betrekking tot den arbeid onder de Heidenen en eindelijk daar de profetie ons heenwijst naar hetgeen geschied zal, wanneer de volheid der Heidenen zal zijn ingegaan, dat dan namelijk geheel Israël zal zalig worden.

Evenwel oordeelt de Prov. Synode, dat de bestaande arbeid op meer krachtige wijze dan duister moet worden voortgezet en dat inzonderheid door de plaatselijke kerk bij wijze van colportage, tractaatverspreiding enz., terwijl de weg dient geopend, dat de plaatselijke kerken voor dezen arbeid uit de kas der Zending onder de Joden gelden kunnen ontvangen.

I. KAS VOOR EMER. PRED., PRED. WED. EN WEEZEN.

Rapport van Deputaten voor de Kas aan Em. pred., pred. wed. en weezen.

De Provinciale Synode van Groningen stelt aan de Gen. Synode voor de kas voor Emer. pred., pred. weduwen en weezen te laten, zoo als zij thans is.

De Provinciale Synode van Friesland spreekt inzake de verzorging van Em. pred., pred. weduwen en weezen als wenschelijk uit, dat Art. 13 D. K. worde nageleefd, dat er zij eene Generale Kas door Deputaten beheerd —, dat der Generale Synode worde overgelaten om te bepalen, hoe het geld daarvoor verzameld zal worden.

De Provinciale Synode van Drenthe spreekt als haar begeerte uit, dat de Generale Kas tot verzorging van Em. pred., pred. weduwen en weezen blijve, maar dat de benodigde gelden door een omslag over de Provincien worden gevonden.

De Provinciale Synode van Overijssel besproken hebben het rapport van Deputaten voor de Generale Kas ten behoeve van Emer. pred., pred. wed. en weezen, inzake het ontwerpen eener instructie;

overwegende, dat ook in dit Rapport feitelijk wordt los gelaten het beginsel, neergelegd in Art. 13 D. K.;

overwegende, dat in dit Rapport deze zoo hoogst moeilijke zaak niet opgelost wordt ten finale, maar de oplossing daarvan eigenlijk verschoven wordt naar de Prov. Synoden om door deze elk op hare wijze te worden uitgemaakt;

overwegende, dat reeds vroeger is gebleken, gelijk Deputaten zelf verklaren, dat de geringe financiële draagkracht van sommige provincien den steun der sterkere noodzakelijk maakt;

overwegende, dat wel in dit Rapport gewezen wordt op vroegere saldo's in verschillende Provinciale kassen, maar niet hierbij gered wordt, of dit saldo in verband staat met een gering aantal Emer. pred. enz. in die Provincien en dus op zich zelf niets zegt voor het Provinciale stelsel;

overwegende, dat de door Deputaten voorgestelde regeling van Prov. Kassen zou kunnen leiden tot eene verschillende uitkeering in de onderscheiden Provincien en alsoo tot zekere overwegingen bij een beroep, die er tot nu toe buiten mochten blijven, alsook tot minder aangename verhoudingen als een predikant, na korten diensttijd in eene Provincie, aldaar emeritus werd of kwam te overlijden;

overwegende, dat ook uit de historisch verzamelde gegevens blijkt, hoe onhoudbaar ten allen tijde het z.g. vrijwilligheidsstelsel is gebleken;

overwegende, dat in Art. 13 D. K. en het besluit der Gener. Synode van '93 uitgesproken is, dat de verzorging der Em. pred., pred. wed. en weezen geen zaak is der barmhertigheid, maar recht der genoemde personen;

overwegende, dat, waar de kerken rechten op de kas doen gelden, ook de kas dit wederkerig op de kerken doen kan, is van oordeel:

dat de weg, hier voorgesteld, niet aanneembaar is;

dat de hoofdfout niet ligt in de centralisatie, maar in het z.g. vrijwilligheidsstelsel;

en dat de Generale Kas gehandhaafd worde, maar met dien verstande, dat voor het vrijwilligheidsstelsel in de plaats come een stelsel van bepaalden omslag over de gemeenten, gelijk b.v. geschiedt met de kosten van de Gen. Synode, Provinciaal en Classicaal enz.

De Provinciale Synode van Utrecht spreekt als haar oordeel uit, dat tot uitvoering van Art. 13 D. K. het best de Generale Kas wordt opgeheven en vervangen door Prov. Kassen, waarin door al de kerken der Provincie eene verplichte bijdrage wordt gestort, terwijl de maatschap, waaraan de pensioenen worden berekend door de Gen. Synode wordt vastgesteld.